

Catalunya

Artística

* Número 1 *

* 15 céntims *

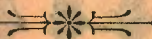
Srta. Marina Gurina
Teatro Tivoli

Catalunya Artística

SETMANARI IL·LUSTRAT

DE LITERATURA, ARTS Y TEATROS

Redaccio y Administració: Raurich, 20, pral.
(Hi ha bussó á la porta)

16 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals.—Grabats y dibuixos de notables artistas —Cubertas de colors.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona, trimestre	2	pesetas.
Fora, mitj any	4	»
Extranger, un any	12	»
Número corrent	0'15	»
Id. atrassat.	0'20	»

Catalunya Artística contindrà gran número de seccions: Actualitats, Teatros de Catalunya (mohiment teatral de las quatre provincias catalanas) Madrit y demás regions d' Espanya, Teatro extranger, poesias, curiositats, espectacles de tota mena, música, coneixements práctichs, noticias generals, narracions, aventuras, entreteniments acudits, cuentos, articles literaris y de crítica dramática y musical, receptas útils, invents, bibliografias, etc., etc.

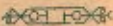
Catalunya Artística será el periódich catalá mes ben informat del mohiment teatral de Catalunya, Madrit, Provincias y Extranger.

Catalunya Artística publicará obras dramáticas d' éxit regonegut y obras literarias de mérit indiscutible.

Catalunya Artística obrirá concursos ab premis en els que podran pendrer part tots sos llegidors.

Galeria lirich-dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: RAURICH. 20, PRAL.

Aquesta nova **Galeria** montada luxosament, ofereix als Srs. autors dramáticos y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjosissimas.

Respón del cobro de propietat, conta ab ún escullit servey de Corresponsals, percibeix tan sols un **10 per cent** dintre Barcelona y un 15 per cent per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu **gratuitament** en el **Registre de la propietat intelectual** las obras dels autors que representa, **liquida** al cap del mes y defensa 'ls drets d' autor sense retribució devant de **Centres gubernatius, económichs y judiciales**.

Poden els Srs. autors demanar la **Circular** que conté las condicions de la nova

GALERIA LIRICH-DRAMATICA REGIONAL

Catalunya Artística

Any I   ◆   Barcelona 14 Juny 1900   ◆   Número 1

R

Redacció y Administració
Raurich, 20, pral.

Sra. Elena Fons
Artista d' ópera

The title 'ACTUALITATS' is rendered in a large, bold, blackletter-style font, enclosed within a rectangular border. The letter 'A' is particularly ornate, featuring a stylized floral or scrollwork design. The entire title is surrounded by delicate line drawings of a flower with a long stem and leaves, several butterflies, and a small insect. The background is a light, aged paper color.

ACTUALITATS

A QUE VENÍM.—LO QUE FARÉM

L'actualitat que mes ens interessa es l'aparició de CATALUNYA ARTÍSTICA.

Per costum que bé podriam calificar de tradicional, tot periódich al llensarse á la vida pública, ostenta un programa plé de bons propòsits, y fa promesas que dévegadas las circumstàncias s'encarregan d'esfumar, quedant per consegüent al sach de las bonas intencions dels que las feyan.

Nosaltres venim á trencar aqueixa tradició no prometent mes que bona voluntat en el decurs de nostras sortidas periódicas; venim al propi temps á provar fortuna y á intentar arrelarnos; venim á oferir al públich un setmanari que sense fer ostentació de grans empentas ni empresas colossals, logri 'l favor de cuants estimin y vulguin veurer enaltida nostra literatura, nostres avensos dintre de totas las manifestacions del art y l'engrandiment del teatro de *casa*; venim també á fer mes exténs el cercle en que 's mou Catalunya, ressenyant poch ó molt el mohiment del intelectualisme de per tot arreu, de per tot ahont l'art transiti y la literatura hi arrelí, sigui á hont sigui; venim, en una paraula, á fer *cosmopolitisme* dintre de tot lo hermós y gran, explicantho en catalá perque es la llengua que 'ns escau mes als que de joves l'havém conreuhada.

Lo que farém en quant á desenrotllo dintre de la nostra esfera d'acció, ja s'anirà veyant. Ara com ara prometém poch perqué estém creguts de que mes val no prometer casi be rés, y sorprendrer un dia ab una millora important al objecte de correspondrer á la bona acullida que 'ns pugui haver dispensat el públich; es aixó preferible á fer l'home 'l primer dia y després arronsar las espatllas y morir-se de consumiment com el blé d'una llántia sense combustible.

Perdónins nostres llegidors si desde aquet lloch (qu' es l'espai destinat á ressenyar en lo successiu lo mes culm nant de la setmana) els havém obligat á fixar els ulls en nostre semi-programa... mes, com havém dit avans, avuy pera'ls *pares* de CATALUNYA ARTÍSTICA no hi ha altra *actualitat* agradable que la del naixement de la *pubilla*. Ni el Transwaal, ni 'ls boxers de la Xina, ni 'l perill de qu' ens *irregularisin* las Balears, ni otras cosas del interior d'Espanya, ens tenen tan ataleyats.

No tancarém el present escrit sense dirigir nostre salut mes afectuós al públich en general; com aixís mateix á la premsa de per tot arreu y de cualsevulga tendència li expressém el nostre sentiment de germanó.

LA REDACCIÓ.

RONDALLA

QUEN, encare que no saben cuan, que en la Xina hi hagué un emperador molt aficionat á las lletras y á las ciencias. Posseía una biblioteca molt nombrosa; tant que no hauria tingut prou temps per' llegir tots els llibres que contenía, encar que hagués viscut doble série d' anys dels que 's poden arribar á comptar logrant una vida molt llarga.

En vista d' aixó volguent enterarse de tot aquell dipòsit de ciencia, l' home va arribar á amohinar-se de sério, veyent que no era possible satisfer sos desitjos. Cuan més preocupat estava ab sa fal-lera, un día li passá pel cap una idea ben lluminosa que 'l treya del apuro. Consistía en cridar una comissió de sabis, verdaderament experts en tots els rams del saber humá, els quals havían de fer un bon extracte de tots aquells *infolios* ó no *infolios*. Tal com va pensarho, tal vá posarho en práctica.

UNA EQUIVOCACIÓ

(Historieta muda)

I

Ab menys temps que 'l altra vegada aquells sabis enllestiren sa comanda.

Llavòrs la cosa ja vá posarse bastant á la rahó. L' emperador al veurer al cap y á la fi satisfets sos desitjos primers, va posarse ab afany á conseguir els que havían de complimentar sas aspiracions. A totes horas llegía tant si era de nit com ab el sol. Va ferse vellet, lo cap li arribava á terra acotat pel pés dels anys. Vingué una malaltía que fou la primera y última que vá tenir. No vá tenir prou temps per' legir tots aquells llibrassos que encar que eran relativament pochos contenían una lletra molt compacta. Ab tot pogué ferse un concepte perfet dels homens y de las cosas. Avans de morir, estant encare en perfet ús de sas facultats, vá cridar á son fill y successor y li maná escriurer en un pergami aquexos conceptes que li digué havia de tenir sempre presents:

«La historia es una palpable demostració de que las generacions han sigut sempre 'l mateix. En tot temps s' ha fet el mateix; lo que ha variat han sigut las apariencias. No hi hagut, ni hi haurá épocas del tot bonas, ni del tot dolentas. Els homens sempre han sigut fets de la mateixa pastá. Han nascut plorant, han viscut sufrint fins cuan els ha semblat que reyan y se 'n han anat del món ab angúnias.»

II

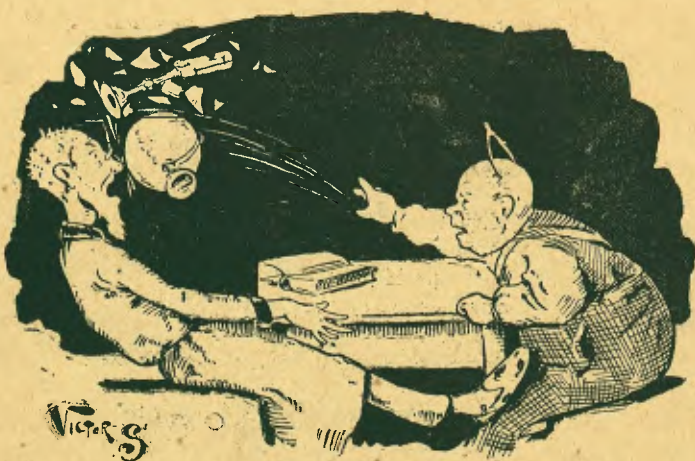
«La moral sempre será molt bona pera predicarla; dolenta pera cumplir sos preceptes Aixís ha sigut fins are. y de la mateixa manera será d' aquí endévant.»

«La ciencia humana hó es altra cosa que un continuo entreteniment en inventar veritats, que aviat se fan duptosas y no tardan en esser substituidas per otras. Si alguna afirmació se sosté anys y panys, no es porque sia una veritat, sino porque á l' inteligencia del home sempre li convé tenir hont agafarse pera sostenirse. Si es realment una veritat,

passará á la categoría de mentida el día que fassi nosa, per bona que sia en sos efectes.»

Y un cop dictadas aquexas ideas diuhen que va morir aquell emperador de la Xina, confiat en que l' altre món havia d' esser molt diferent d' aquest.

RAMON N. COMAS.

III

LA ESPIGOLAYRE

Poesía premiada en els Jochs Florals de Valencia de 1893.

Pe 'l serrat baixa la espigolayre
trascant l'eugera, cantant dols ayre
que alegra 'l cor;
l' auba despunta, fresca es la brisa,
de la cardina la cansó encisa,
tot mostra vida, tot es amor.

Los camps ne restan, per la segada,
nets de la espiga rossa, daurada,
tot es rostoll;
la espigolayre vá á sa cullita,
vers al camp baixa, que lo visita
igual que l' era volteja 'l poll.

Granets que tancan blanca farina
la més nevada, pastosa y fina
del camp recull,
tants com rosellas per la maynada;
y 'l niu que hi feya la perdiuhada
sovint hi troba si fá bon ull.

Deixa sa casa tan tost comensa
l' auba á espuntarne, y ab goig se llença
carena avall;
baixant la fresca montanya umbrosa
la espigolayre, cansó agradosa
junta ab los cántichs del despert gall.

Camps atravessa; sách á la espatlla
dú, previsor; ronda la guatlla
vora sos peus.
y al lluny se veuen trascar la serra
cassadó y gossos que en só de guerra
baten, tafuran caus de guineus.

Lo Mon desvetlla 's, la mar llunyana
ja s' il-lumina, que 'l sol s' ufana
sortint del fond;
lo bosch murmura, l' aucell refla,
lo grill s' amaga, la fulla oscila....
d' un menguat somni desperta 'l Món!

Naturalesa sos pléchs de galas
exten ab joia com l' au sas aias
cuan ix del niu.
L' home prepara de nou sa feyna;
la ploma 'l sabi, l' obrer son eyna;
tot es poesia cuan tot reviu.

La espigolayre com sentinella
de la Natura, sa cantarella
de alerta fá,
y es de la vida son tendre alerta
cansó de glória que ben desperta
vé sas filladas á coroná.

Y la pagesa fresca y garrida
part també forma d' aquesta vida
per son treball;
ella es lo núnci de lo nou día,
ella es qui avisa que l' alegría
vé acompanyantla serras avall.

Res de sa joia lo curs trasmuda;
¡dixosa d' ella, que la saluda
ans que á ningú
la fresca brisa, l' aucell que canta,
la claror roja que s' ageganta
de 'l auba pura que 'l Sol ens dú!

Matinejantne la montanyesa
n' es la primera que l' ayre besa
del bell' boscám,
n' es la primera, que 'n las verdissas,
de l' aucellada las xerradissas
sent com d' arcángels armónich clám.

¡Ditxosa d' ella, que 'l raig puríssim
del Sol qu' envía lo Deu Altíssim
réb ben naixent;
ditxosa d' ella la espigolayre
que bó y cantantne sempre ab dols ayre
pe 'l Mon sa ullada ne vá extenent!

Mitj Mon encare dorm en la fosca;
sa gran trenyina conta una mosca....
¡la Humanitat!
que somniadora, folla d' orgia
al deixondirse joíós lo día
dorm entre sombras.... ¡lo son l' abat!

¡Oh vergonyosa confessió indigne!
mitj Mon de sabis que son lo signe
del gran Progrés
lo goig rebutjan de lo Sol veurer
cuan de las ayguas del mar vé á treurer
sos raigs purpúrichs, los raigs primés....

Y una pagesa lleansant dols ayre
de cansó hermosa, la espigolayre,
carena avall

gosa la ditxa d'esser primera
de rebre verge, de rebre' entera
la fumerada del Sant treball.

Ella desperta los sérs servibles;
del Mon oblida los irascibles
homens postrats;
ella es l' emblema d' activa feyna,
ella, en la serra, mostra 's com reyna
dels que fomentan Humanitats.

Ella, la débil, la pobra dona
que per nodrirne fillada bona,
ab sách al coll
tan punt l' aubada lo Mon clareja,
lo serrat baixa, los camps rastreja
poch blat cullintne d' entre 'l rostoll ..

Ella, que deixa sa humil cabanya
entre suredas dalt la montanya,
matinejant
pera tornarhi cuan lo Sol pica
y als fills portarlos alguna mica
de aliment pobre que ha fet suant...

¡La espigolayre, cual crit de alerta
mitj Mon deixonda, mitj Mon desperta,
mitj Mon actiu!...
¡Ditxosa d' ella, qu' entre tonadas
de las primeras aus desvetlladas
es la primera que en lo Mon, viu!

J. AYNÉ RABELL.

¡AQUETS ELÉCTRICHS!

¡Psiiit... conductó, conductó!... (Si, sí, el crido al carrer
de Corts, y 's para al Consell de Cent... El pendré cuan
baixi).

I

¡Oh! t' estimo ab tota l' ánima! Tant, amor méva,
que l' ocultó á tothom perque ningú 'l gosi. Tant,
que com tresor d' avaro, l' amago á la vista del mon
per temensa d' esser robat. Perdónam tant egoïs-
me, així ho vol mon amor que per no tenir rivals
procura no despertar envejas. ¡Si ets bonica com la
flor primerenca y com ella cobdiciada!

Si, t' estimo; etern será el meu amor; eterna
nostra felicitat!...

El mon, la societat, la familia... ¡paraulas sense
sentit, puig que 'l mon está enclós en nosaltres dos;
la societat en la mútua atracció, y la familia... la
familia, es un convencionalisme que s' oposaría á
que fossim felissos; un fantasma que ennuvolaría
el cel de nostra ditxa; una barrera entreposada al
logro de nostres vehemets desitjos!

Familia! la que ha de *venir*.

La que diuhen que *es*, ja ha passat: mirém en-
devant.

Amor sense cadenas, amor lliure, sens mes pacte
que nostre llibérrima voluntat.

II

La méva divisa sempre ha sigut: llibertat; ser
lliure com las aus del camp.

Las cadenas del amor son lleugeras cuan están
sostingudas per la passió; cuan aquesta passa....
¡que 'n son de fexugas! Ab la passió se 'n vá á fons
lo que 'n dihém amor. No 'n queda res. Cuan du-
gas ánimas no senten els mateixos desitjos, no
tenen els mateixos ideals; cuan dos cors no pante-
jan per igual, cuan la bellesa física, moltes voltas,
ideal, queda eclipsada devant de tan lletjas reali-
tats... allavors, resulta un encadenament horrible,
producté d' un encís que ha fugit, un nus desfet
y... ¡visca la llibertat! ¿Y *ella?*... ella es lliure: aquet
fou el pacte.

III

¡Quin somni mes espantós! Una soletat esglaya-
dora... la foscúria d' una tomba y jo demanant
socors y ningú 'm responia... ¡Ell! ¿ell aquí? ¡Ah
no! aquestas caras sérias, aquets trajos severs son
els meus acusadors, els que reprobavan el meu
amor y avuy no senten pietat per ma caiguda. Tots
portan la cara d' éll, tots son cobdiciosos de la flor
primerenca, y are, hipócritas, la menys preuhan
perque está marcida!

¡Un pacte!... un pacte entre el fort y el feble, no
es pacte; es una estafa á las lleys de la naturalesa
si no hi ha caritat per part del fort. El fort es l'
home, éll te els seus convencionalismes: tira sem-
pre contra l' honradesa de la dona, pro conserva
sense taca son propi honor. ¡Quin sarcasme! ¡Visca
la llibertat en la desigualtat!

J. NOGUÉ Y ROCA.

Enrich Borrás

primera volada, traducció de *L'ange de mes rêves*, feta pe 'ls Srs. Casademunt y Serrat, que va anar una nit al cartell.

Y entrém al *gènero petit* (que també 'n tenim, pero sense solfas d' un *Quinito Valverdito*).

Tant tens tant vals, d' en Nogué y Roca, *Que no s' enteri 'l marit*, d' en Millà y Enseñat, *Els raigs Y d' en Llanas*, *La Celestina* d' en Fuentes (fill), *Els amichs portan fatichs* de l' Ayné Rabell, *A cal notari ó uns capitols matrimonials desfets*, saynete d' en Ramon Vidales, *El secret d' un testament* de l' Argila y Font y *Sota terrat* d' en Barbany, han sigut las obretas que s' han salvat, y pot ben dirse que han aumentat el modern repertori de pessas cómicas.

En resúm; la temporada que acaba de finir, ha produhit els rendiments que tota Empresa desitja sempre. El repertori del Teatro Catalá s'ha aumentat ab cinch ó sis produccions mes d' entre las citadas, y el públich ha cumplert com á bó, donant ab sa assistencia al clàssich colisseu regional, una proba irrefutable d' estima á la escena pàtria.

L. Mª ARNAU.

PENSAMENTS

La virtut mes rara en la lluyta de las ideas es la moderació.—LAMARTINE.

Dugas cosas perillosas: Un gabinet en mans d' un boig y una idea justa en el cap d' un imbécil.—VALTOUR.

El mon es un teatro y la vida un espectacle d' ahont l' home, actor y espectador á la vegada, se retira sempre avans de tirar teló.—ADVILLE.

Clausura del Teatro Catalá

(Romea)

Balans breu de la temporada de 1899 á 1900

Oficialment — diguémmo aixís — el Romea vá tancar sas portas el dilluns de Pasqua granada ab *La filla del mar* y *Don Gonzalo*, per mes que hagi continuat actuant *fora de temporada* fins el dijòus propassat.

¿Ha sigut fructífera la temporada que acaba de transcorre pe 'l *Teatro Catalá*? Pera 'l veritable art escénich regional, potser no, mes pera 'l materialisme de la Empresa no hi ha dubte; enguany els diners hi han entrat á sanallas, com vulgarment se diu.

Els éxits, artísticament considerats han sigut pochos. En el nostre concepte se 'n han endut la palma, dintre de las obras grans, *La resclosa*, de l' Iglesias, *Els minayres*, d' en Rovira y Serra y *La filla del mar*, d' en Guimerá..... En cambi han sumat las tres juntas el número de representacions que s'han donat de *Lo comte l' Arnau*, obra que per la riquesa ab que fou presentada constituhi un éxit..... de taquilla, mes no literari, ja que ben segur que ni 'l própi Pitarra (q. de g. g.) hauria consentit en exhibirla sense adobarla. El drama d' en Girbal Jaume *L' alegria de la casa*, suposant que als tres ja dits se 'ls premiés..... s' enduria l' accésit.

Després, no segueix cap mes obra gran, llevat de la comédia (?) en tres actes *La*

Costa tant al rich buscar una diversió nova, com al pobre 'l modo de viurer.—M. PARRÉ.

Deya un pessimista:—Volguer trobar el repós en el mon es volguer ferse un sofá tou d' una verdissa de punxas.—DESGRANGES.

Si possible fos apilar en algun lloch de la vella Europa tots els cránis de las víctimas de las guerres, el Mont-blanch deixaria de ser la montanya mes alta.—G. M. VALTOUR.

Lant intim

Eran sabis tots ells,—á quin més sabi,
 més fret y sentenciós,—
 y apelant convensuts al testimoni
 d' Hanemann ó Charcot
 m' auscultavan entranya per entranya
 y 'm receptavan molt.

Y may per may vaig atrevirme á dirlos:
 «¡No trastoquéu autors!
 consultis Heine, interroguéu Petrarca,
 y ells vos dirán que 'l cor
 no 's cura ab bromhidrats ni ab la morfina,
 que 's cura ab un petó.»

APELES MESTRES.

L' AMOR QUE VIU

Semblava que jamai hagués de despertar;
 sentia qu' un soroll com d' onadas del mar
 em passaba per sobre y m' anaba oprimint;
 covaba un amor trist y vivia morint.

¡Santa Frivolitat! m' has portat la salut;
 m' haveu portat á pla'ja, aires de joventut!
 Fills dels Deus, novament torno á la llibertat,
 la heróica ingratitude de la mort m' ha salvat.

Sens aturarme mai me agrada fer camí;
 mon esperit descansa tan solsament en mí;
 donas de llabis grans que besan dolssament,
 á totas os estimo alternativament:
 de la meva existencia omplireu tot el mar
 y, com onadas blanques, vui qu' hem feu caminar.

E. MARQUINA.

EPITALAMICA

A la porta del temple na fa gayre
 un arbrissó tendríssim hem plantat,
 no voldrá Deu l' asseque cap mal ayre
 qu' es ben arraserat.

De sava de poncém y forta rehina
 bon empelt, del nou arbre omplirá 'l cor;
 la Primavera, que ja en éll germina,
 será un esclat d' amor.

De llarch á llarch per las novellas branques
 com gaudirá d' Abril lo súau oreig,
 veyent tanta garlanda de flors blanques
 en nupcial balandreig.

Gelós lo Maig per éll voldrá aplegarlas,
 que corona mellor ja may ha duyt;
 més tot seguit com anirá á tocarlas
 l' Estiu donará fruyt.

Sol del amor, vivificant espurna
 del fiat creador qu' engendrá 'l mon,
 una guspira fés mercé de durne
 del arbre nou al front.

Ab gerda ufana lo brancám estenga
 que siga niu de pau y benestar,
 hont de la enveja may la impura llenga
 un mot fasse arribar.

La dolsa calma dels bons cors amiga,
 la xerrameca dels moixóns novells,
 la vincle carinyós que tot ho lliga
 de rosas y clavells;

De llurs emanacions l' áyre saturín,
 de las álas del cor alé vital
 y en ell las notas eterment murmurin,
 del petó nupcial.

F. UBACH Y VINYETA.

POSITIVISME D' ELLAS

—¡Que deliciosas las horas
 vida meva, aquí passém!...
 —Si, sí, prou ho veig que passan,
 pero ¿quin día ens casém?

UNA AVENTURA

En una taula de café voltada per joves y mes á mes artistas, surten sempre epissodis que tots escoltan ab gust, sobre tot cuan el narrador hi figura com á héroe, y ningú dubta de la veritat de sas paraulas.

Alguns pintors, escultors, poetes y músichs, ab cual amista m'honro, estavan reunits l'altre dia, saborejant el café, que per cert y com á cosa extraordinaria l'lençava un aroma que deya molt en favor de la seva puresa, cuan després d'un seguit de cuentos y graciositats, ens esplicá un lo que segueix:

—Com tots sabeu, digué, tenia 'l taller en una cuadro sota 'l terrat d'una casa del carrer de Sant Geroni... Las finestras adornadas ab papers de diferents colors, que suplián alguns vidres trencats, donavan á un cel-obert voltat per las galerías de las casas vehinas. Al estiu todas las donas hi sortian á repassar la roba de la bugada, pero com á poesia de cuadro tan vulgar, hi havia unas modistas que sabian dissimular la seva poca memoria per la música, ab unas veus hermosíssimas.

Al principi 's mostravan bastant esquerpas á las mevas escomesas, pero cuan varen sapiguer qu'era artista, correspongueren al meu saludo y contestavan á las mevas galanterías.

Una d'ellas va esser la preferida, y vaig tenir la ditxa de que li caygués al ull. Aviat ens varem comprendre, y... dech dirvos francament que valia la pena d'enamorarse'n.

Vencent tots els seus escrúpuls, vaig lograr que pujés un dia al taller, y, jo no sé si va ser per l'interés que sempre desperta 'l estudi d'un pintor, ó perque vaig ferir la seva sensibilitat, ó perque donat el primer pas se donan tots els altres, el cert es que á las horas convingudas, qu'eran las que no podia destorbarnos ningú, pujava, unas voltas acalorada, otras esgroguehida, segons el rezel que per la escala havia sentit tement que la vegessin...

Jo li vaig demanar un amor desinteressat, sense compromisos, lliure... y ella, ella hi consentí. Era una aventura amorosa com moltes otras... Ja 'm vaig guardar prou de obligarla á res. Tinch la máxima de no volguer may lo que no se 'm concedeix de bon grat. Aixó sí, va exigir-me 'l silenci y jo vaig prometre-li...

D'aixó fa alguns anys.

Ens havém separat ab la mateixa despreocupació ab que comensaren las nostras relacions, pero aquesta es l'hora que ningú sab qui es el'a Dich el pecat pero no 'l pecador.

A pesar de la nostra reserva, alguns companys indiscrets varen endevinar alguna cosa; y per mes que m'apuraren la paciència fentme preguntas impertinents, no varen lograr arrencarme 'l secret. A mes, el seu empenyo, els treballs que per sota-mà duyan á cap pera descobrir alló qu'era per ells un misteri, acabaren per fer que 'm formalisés, dihéntelshi que res me preguntessin perque res sabrian...

Aixó fou causa de que passessin alguns días sense qu'ella pujés al taller. Cuan vaig creure qu'ens deixarian en pau, reanudá las sevas visitas. Pero, la conspiració seguía... Una tarde, ja cap al iart, cuan menos ho pensavam, un gran burgit de crits y cops á la porta, va revelarnos que 'ls llops volian darnos l'assalt.

—¡Estich perduda!, deya ella plorant.

—No temis res; tirat el devantal á la cara y confia ab mi.

Va fer lo que vaig indicarli; y mentres ella s'esperava darrera un biombo, jo, agafant un'eyna de punta fina, vaig obrir la porta que trontollava ab las empentas dels de la part de fora.

...Jo estava irat; obro, y tots entran movent una gatzara infernal.

—¡Atureuvos!— vaig cridarlos esgrimint l'eyna. —Estich decidit á tot... Haveu lograt sorprendre'ns, pero per xó no sabreu res. Ella es aquí; passará per devant vostre... pero 'l primer que intenti cometre una imprudéncia, l'avisó, no ho contaré.

Al véurem decidit y temerosos de que cumplís l'amenassa, quedaren arraulits al costat de la porta. Jo aprofitant la ocasió vaig agafar á aquella dona per la ma y passantla per entre ells ab el devantal urat á la cara, la vaig acompanyar fins á l'escala tornant á entrar y tancant desseguida.

Inútil dir que no vaig admetrer las satisfaccions que 'm donavan.

—En va us escuseu. Habeu comés una imprudéncia que no us perdono. Anavau á comprometre 'l pervindre d'una dona, y no hi ha res mes sagrat. Avuy encare en sas galdas hi brilla 'l rubor de la ignocéncia; si haguessiu lograt lo que voliau, las hauria cubertas la rojor de la vergonya y 'l hauriau llençada pot ser á la deshonra y al ludibri de la societat. Si per concedirme sos favors dubteu de sa virtut, diré com Jesucrist: Qui 's cregui net de culpa, que tiri la primera pedra.

Concepción Suárez
(Teatro Novetate)

s. ALSINA y CLOS

Don Joan al entrar en el quartet de la Direcció va pendre assiento devant la taula-escritori. Tot seguit fixá l'atenció en el munt de correspondéncia rebuda que un Redactor de la casa, mitj secretari particular, li anava col·locant damunt del pupitre á mida que descloía sobre-escrits. Unicament li entregava tanca-
das las cartas que flayravan á *particular*.

Gayre be al final de l'operació D. Joan n'obrí una molt semblant á las altras y va estirar de dins un paper escrit ab ratllas desiguals. D'un cop de vista va veurer de que 's tractava... —¡Psé, va fer d'un ayre despreciatiu, encare mes versos!— Y va tirarlos á la panera dels paperots. Després s'ocupá de las seccions políticas y financieras del diari.

*
**

D. Joan acabava de dinar y s'aixecava de la taula del seu antich company, en Cabot, periodista *veterano*, pero retirat per complert...

—Y be, va preguntarli 'l company, tot calant un misto al cigarro, ¿ja has llegit els versos que t'han enviat?

—¿Quins versos? feu D. Joan.

—¿Cóm quins versos?.. Recórdaten... uns versos sense firma!

—Ah, sí; els hi tirat á la panera dels papers... Si un se fes el propòsit de llegir tots els versos que 's reben... Pero, dígam, ¿cóm ho sabs tu que 'ls he rebut?..

L'antich company de D. Joan va aixecarse del balancer, obrí la biblioteca d'hont va treure un opúscul poch voluminós que extengué damunt la taula.

—Sé que 'ls has rebut, va contestar, perque jo mateix te 'ls hi enviat els versos, per' riure un rato, perque son els teus versos.

—Tu vols bromejar.

—Míratels, llegeixlos...

Y obrint el llibre l'allargá al seu amich.

—Sí, sí... es cert, exclamá D. Joan... ¡ni me'n recordava!... son versos meus.. El primer llibre que vareig publicar cuan ab prou feynas m'apuntava 'l bigoti... ¡eran divuyt anys els que tenia!, arribava del poble á fer els estudis á la Universitat... era en el temps en que pera viurer no contava mes que ab unas pessetas esquifidas!... ¡Y son aquets els versos que m'has enviat!... Quina broma.

—Llegeix, home, llegeix...

Y D. Joan va llegir un sonet amorós, tendre, impregnat de sentiment, que li va fer pujar al cor tot' una flamarada de joventut... Ja se'n recordava, prou que 'n tenia memoria!.. Era un sonet A *Ella*... Al seu primer amor.

Quedá pensatiu; un núvol de pena va rondar prop d'ell durant el dia.

*
**

Al entrar á casa seva, D. Joan obrí l'opúscul que se'n havia endut de la biblioteca d'en Cabot, y 'l rellegí deu vegadas.

La lámpara que havia encés il·luminava vagament el seu dormitori.

Aquell home, D. Joan, el Director severíssim, l'home influyent, el caràcter d'acer... veyá passar devant d'ell la seva joventut. Se considerava un jove plé de fogositat, corrent llibreria darrera llibreria, editor darrera editor, fugint sempre de las trapacerias dels que 'l volian explotar... Gosava ab las contestas que li tornavan els periódichs... Fins va semblarli sentir al Director d'un diari á qui havia enviat aquell mateix sonet, A *Ella*, que li refusava, que li deya ab ayre despreciatiu... —¡Psé, encare mes versos!...— y 'ls llensava á la panera dels paperots...

Y aquesta visió, sobre las demés, se feya palpable... y 'l feya sofrir... ¡Y n'obstant ell havia fet ab un altre lo que li feyan á 'n ell, tot jove encare.. ¡Oh, devant dels recorts que se li amuntonavan, reinxolantseli com serpetas bellugadissas... no podia sustréures al remordiment... Se sentia possehit de vergonya, y acabá per rendirse... Els ulls varen negárseli, plorava llágrimas tendres, veritables llágrimas que li pujavan del cor!...

ARNYVELDE

María A. Tubau

Teatro de Catalunya (Eldorado)

Exámens del curs 1899 y 1900

Aquest important Centre d'ensenyansa artística, cual fundació 's remonta á l' any 1837 y qu' es el principal d' Espanya per lo que atany al art de la música, habent sortit de sas aulas notables celebritats que acreditan la sòlida instrucció que en ellas s' hi dona, mereixeria molt mes espay del que disposém si haguessim de fer mérit del origen de dita fundació y de las vicissituts perque ha passat fins als nostres días, creixent sempre en renóm é importància.

Sens perjudici d' ocuparnos, en successius articles, de sa M. I. Junta Directiva, de la important personalitat del seu digne Director artístich é Inspector General, y del escullit cuadro d' inteligents professors y mestres músichs, anticipém avuy á nostres llegidors que 'ls exámens dels deixebles comensarán en el present mes, passat el Corpus, finalisant á mitjans de Juliol, atés al gran número d' examinats de abdós sexes que hi concorren, puig que passen de quatrecentos, rebassant de mil duas centas las matrículas de diferentas assignaturas en el present any inscriptas.

Com tenim el propòsit de donar compte detallat de quant pertoca á tan important Centre, en interés del art y dels deixebles que hi assisteixen, fem punt per avuy y fins á un' altra.

J. DE A.

En las casas en que las portas s' obran tot lo día, á una hora ó altra fuig la felicitat.

* *

No vulguis may testimonis á las horas de menjar. Aixís si la teva taula es pobre, no t' haurás d' avergonyir, y si es espléndida, no tenint espectadors ni convidats, t' estalviarás, envejas, críticas y murmuracions.

* *

May conseguirás ab crits que la teva dona deixi d'esser lo que sigui. Si ella es entenimentada, ab insinuacions ja canviarà, si ha de canviar; si es una mica boja, ab los teus crits s' ho acabarà de tornar del tot.

* *

La dona que solsament per la por que té al seu marit li fa bondat, acaba sempre buscant un aliat per' declararli la guerra.

* *

La dona no es pas un caball de regalo. No li has de fer fer, més papers que los d' esposa teva y mare de los vostres fills.

* *

Es en las donas lo millor vestit gran amor á los fills y á lo marit.

ALBERT LLANAS.

UN INDUSTRIAL APURAT

—¡Ab aquet bordagás van sis!... Si aixó dura gayre m' hauré de vendre la botiga de fils y betas.—

PRIMAVERAL

Bon punt t' han vist al jardí
s' han desponcellat las rosas
y un frisament voluptuós
ha conmogut sas corolas.

Bon punt t' han vist al jardí
s' han esfullat las violas
embaumant l' oreig súau
ab sos darrarenchs aromas.

Bon punt t' han vist al jardí
t' haa voltat las papellonas
y ha entonat el rossinyol
sa complanta misteriosa.

Bon punt t' han vist al jardí
els arbres nous tanys rebrotan
y en mitj d' arcovas de flors
en cada branca un niu gronxan.

¿Qui t' ha dat aquest poder
ab que tot, dona, ho contorvas
y allá hon hi ficvas els ulls
la primavera ho feconda?

MANEL FOLCH TORRES

FILOSOFIA

Cualevol pot posarse á l' altura dels seus contemporanis.

Teatros de Catalunya

BARCELONA

Novedats —La companyia de Thuiller es a fent una magnífica temporada. La regositjada comèdia arreglada al castellà per Santoval y Mario (fill) *El Director general* continua en els cartells. Pera ahir estava anunciat l'estreno de la comèdia de Miquel Echeagaray *Baile de trajes*, de qual resultat en parlarem en el pròxim número.

Eldorado.—*La juerga*, del escultor autor don Frederich Oliver no ha lograt l'aplausó sincer del públich, degut a la inconsistència dels personatges que hi intervenen.

Dilluns va tenir lloch en aquest teatre l'estreno de la comèdia històrica *La Duquesa de La Valliere*. Verdaderament l'autor d'aquesta obra anecdòtica D. J. Anton Cavertany, ha sapigut treurer partit dels amors de *Lluís XIV* y de la infortunada *duquesa* que brillà en la Cort de Fransa al costat del *Rey-Sol* com li deyan a n'aquell monarca capritxós.

L'acció de la comèdia que 'ns ocupa transporta als temps de la galanteria; las escenas cortesanas tenen així com un matis que dona idea de lo que foren; l'argument de l'obra es simpàtic, no hi ha personatges repulsius y 's fá agradós; el llenguatge fluit y ab una galanura de castisitat digne d'elogi.

El decorat també es magnífich, no tant per xó com l'haurian concebut els nostres escenògrafos, que aquí, la vritat siga dita, possehim els millors mestres en l'art de la perspectiva teatral y de la pintura de detall. Mes, de totes maneres, las decoracions que per *La Duquesa de la Valliere* vá pintar en Muriel, están molt justas y no mereixen censuras graves.

La Sra. Tubau ratllà a gran altura en son paper de *Lluisa de la Valliere*, encarnant magistralment el tipo de la célebre amant del Rey, qual treball afligranat va valerli justos aplausos que compartí ab altres artistes, entre ells el Sr. Palanca que representá discretament el personatge de *Lluís XIV*.

Creym que l'obra durará alguna setmana en els cartells.

Tívoli.—Continúa obtenint bon éxit la sarsueta valenciana *Les Barraques*, cantada per la simpática tiple Srta. Gurina. Dita producció que 's representa diariament, s'alterna ab altres obretas del repertori xich madrileny.

Nou Retiro.—La companyia d'òpera italiana que hi actua ha representat per ara *La Bohème*, de l'uccini, *Faust*, *Glé Ugonotti* y *Un ballo in maschera*.

El dilluns debutá ab *La Bohème* la tiple senyoreta Maria Conti.

També 's donan en el propi teatre els concerts matinals populars a càrrech de «Catalunya Nova» que conta ab una orquesta de cinquanta professors dirigida pe l'mestre Morera.

Granvia.—L'últim estreno verificat en aquest teatre ha sigut el de la paròdia de *La Bohème*, batejada ab el titoi de *La Golfemia*, escrita per en Granés y musicada per l'Arnedo.

Ja 'n parlarem.

Circo Barcelonés.—Hi ha debutat la companyia melodramática que dirigeix l'Emili Graells y que segurament representarà a *tot pasto* els dramons que produheixen pell de gallina.

Circo Espanyol.—En cambi en aquest' altre Circo s'hi conreuha l'gènero alegre... per certa part de públich. Es cuestió de gustos; hi ha qui disfruta ab una novela per entregas posada en escena, altres ab unas *pataillas*... y aixís va l'mon.

CLAR Y NET.

Sembla que en el «Conservatori» de Manresa hi actuará aviat una companyia d'òpera italiana.

—Ha debutat en el teatre Apolo de Vilanova y Geltrú una companyia castellana y catalana de vers, dirigida pe'l primer actor D. Frederich G. Parreño, ab el melodrama d'espectacle *El correo del Czar ó Miquel Strogoff*, convenientment decorat pe 'ls escenògrafos Moragas y Alarma.

—Un'altra companyia de vers catalá y castellá actua en el Principal de Girona.

—En el Fortuny de Reus no hi treballan actors, sino 'ls vuyt lleons de Mr. Malleu. Es sensible.

—El *gènero chico* ha invadit bastants colisseus de Catalunya, arriant fins als Campos Eliseos de Lleyda.

—La companyia de Fernando Bozzo representa l'gènero sério en el teatre del «Balneario» de Tortosa. La setmana passada varen aplaudir els payzans del difunt Bosch y Fustegueras, *El Director general*, de Santoval y Mario (fill), *Los demonios en el cuerpo*, *El octavo no mentir* de Miquel Echeagaray y *Levantar muertos* de Ramos Carrion.

SOCIETATS RECREATIVAS

(En aquesta Secció 's donará compte d' aquets Centros).

Diumenge à la nit en el «Círculo Provincial Leridano», varen representarhi la sarsueleta «Chateaux Margaux» y el juguèt cómich d' Asmarats, «A ca 'l Sabaté», distingintse en las dugas produccions las senyoretas Bassas y Rialp y 'ls senyors Solé, Plubins y Llampallas.

** En la Societat «Jockey Club», se prepara pera 'l 17 del corrent una magnífica funció, composta de la comédia en tres actes de D. Miquel Echeagaray, «El octavo no mentir», dirigida y posada en escena per l' intel·ligent director del cuadro dramàtic de dit centro, D. Leonard Marqués.

** En la «Nova Llealtat», s' estrenarà en breu una comedieta dels Srs. Llach y Carandell, denominada «Casarse á gust».

** En el «Centro Democràtic de Foment y recreo de la esguerra del Ensantxe», 's representarà diumenge vinent, la hermosa comedia de Eussebi Blasco, «El Angelus».

** Pera avuy, está anunciada en el «Centro Gallego», una funció composta de sarsueletas. Diumenge pròxim «A primera sangre», «Justicia humana!» y «Salvarse en una tabla».

** La xistosa comédia de Aulés «Lo sant Cristo gros», 's representarà el diumenge que vé en la Societat «La golondrina».

** Una companyia d' aficionats representa en el «Fénix Mataronés», sarsueletas d' empena, obtenint un éxit just cada festa en que actua. Darreament han desempenyat «La buena sombra» y «La alegría de la huerta».

Apesar del mérit que revelan els aficionats catalans en la execució d' aquet gènero, ens complauria mes felshi elogis en obras del Teatro Catalá.

** Pròximament la companyia dirigida pe 'l popular actor Hermenegild Goula, actuarà en els teatros de Tarrassa y Sabadell, donant á coneixer el bó y millor de lo estrenat en la finida temporada del Romea. Fará el gasto «La germana gran» d' en Llanas, «Els amichs portan fatichs», de Ayné Rabell y alguna altra de nova.

** Diumenge passat en el teatret de «La familiar Graciense» (carrer de Girona 30), tingué lloch una funció á benefici de las classes de ensenyansa que l' Ateneu Obrer gracienc te á son càrrech. El programa 's componia de la celebrada comedieta de Camprodon «La Teta gallinayre», el quadret «Una limosna por Dios!» y un parell de sarsueletas de las de moda.

Els aficionats que prengueren part en la representació varen distingirse, sobre tot las germanas Puerto y las senyoretas Oriach y Baucells y 'ls joves Galvany, Estrems, Montolio, Escolá y Vives.

Noticias teatrales de per toi arreu

Desde 'l mes de Septiembre fins al Carnaval nostre amich el tenor de sarsuela gran, Llorens Simonetti, cantarà 'l seu repertori en els teatros de Santander, Bilbao y tal vegada alguns altres.

—Aixís mateix sabém que 'l tenor Jaume Casañas, altre amich nostre y paysá, ha de fer la próxima temporada del Parish de Madrid.

Bona sort!

—La notable actriu Carme Cobeña, desde 'l *Gran teatro* de Córdoba ahont actua, passarà tal vegada al *Español* de Madrid, en quin teatro es molt fácil que treballi durant la vinenta temporada en unió de la Echevarría y dels actors Cuevas, Perrin y Fuentes.

A 'n aquets dos últims els hi aconsellém que no representin mes *La escarapela* que 'ns varen donar á coneixer en el Principal de Barcelona. Seria perdre 'l temps.

—Paso el co-autor de *Curro Vargas* escriu una comédia en dos actes que titula *La tradición*.

—*Aurora*, es el titol d' un drama en tres actes que l' autor de *Juan José* nostre particular amich Dicenta, está acabant pera l' hivern que vé.

—S' assegura que en la vinenta temporada d' hivern actuarán companyias catalanas de vers en el Romea, Principal y Novedats. Eu aquest últim teatro hi figurarà una companyia dirigida pe 'l primer actor l' Enrich Borrás, formantne part la primera actriu D.ª Carlota de Mena, la Llorente, Morera, y 'ls Srs. Guitart, Daroqui, Montero, Borrás (Jaume) y altres. Hi ha propòsits d' estrenar bon número d' obras, moltes d' ellas d' espectacle.

BIBLIOGRAFIA

(De totas las obras que se 'ns envihin, emitirém en aquesta Secció judici crítich una vegada ens en haguém fet càrrech y segons l' importància del llibre.)

La font dels enamorats, idili en un acte y en vers original de Lluís Suñer Casademunt, estrenat ab bon éxit en lo teatro Romea la nit del 27 d' Abril del corrent any.

Espectacles

MADRID

Poch ó gayre bé res hi ha que ressenyar dels teatros de la Cort. Las companyías ab cara y ulls—com se sol dir—s' han escampat per provincias afanyosas de fer admirar als diferents públichs lo que durant l' hivern que acaba de trascorre ha produhit el colossal cervell de la gran vila..... aqueix intel·lectualisme absorvent, que com els mil y un tentáculos del gran pop de las llettras, xucla que xuclarás á tot' hora, respirant absolutisme per sos quatre costats, y ensenyant á tothom,—á sos companys de fora d' allá—la eterna divisa ahont s' hi llegeix: *Primer jo, després jo, sempre jo... y com jo no hi ha ningú mes.*

*
**

Avuy per avuy la única novetat teatral que s' espera, potser ab un xich d' ansia, es l' estreno en el teatro de la «Zarzuela» del melodrama en un acte, lletra de Sellés y música de Vives, *La balada de la luz.*

PROVINCIAS

El frontó Beti-Jai, de San Sebastian, ha sigut convertit en teatro.

Va pera quant se converteix un teatro en plassa de toros.

—La companyia de Fuentes y Perrin ha estrenat en Apolo de Valencia la preciosa obra de Sardou, *Fedora.*

En el teatro Pizarro, en Berges representa la sarsuela gran; l' última ha sigut *La tempestad.*

De viaje porta per titol un jugueta molt cómic estrenat en el teatro Moderno.

—En el teatro Circo, de Saragossa, hi treballa una companyia de género chico dirigida per Bonifaci Pinedo.

—La companyia del barítono Lacarra actúa en el Apolo de Almeria. Pera variar també 's dedica al género menut...

—Ha debutat en Cádiz la companyia d' opereta italiana Giovannini.

—En la mateixa població ha deixat de treballar el *popular* Juli Ruiz per malalt. Ja sé que té.

—La companyia Espantaleon ha debutat en la Corunya, en el teatro del Circo.

—Cuan acabin en Fuentes y en Perrin del Apolo de Valencia passarán tal vegada al teatro del Circo de Albacete.

—Actualment la Cobeña treballa en el Gran Teatro de Córdoba.

ESTRANGER

París.—L' escriptor Juli Claretie pensa organitzar en Versalles una série de representacions clássicas que serán reproducció dels espectacles que Lluís XIV ofería á la seva Cort.

—Un cop per setmana se donarán funcions matinals en la sala del Trocadero inaugurantse ab *Edipo Rey* y mes tart posantse en escena *Le bourgeois gentilhomme* del gran Molière.

—En la Comedia Francesa tornarà á representarse *Cabotins*, de E. Pailleron.

—A l' Opera cómica deu cantar demá la protagonista de l' *Ifigenia en Taurida*, de Gluck, l' artista Rosa Caron.

—El dissapte passat va debutar en el Atheneé, la Guerrero y en Diaz de Mendoza ab el drama històric de Tamayo y Baus, *Locura de amor.*

—En el teatro *Geant* Columbia s representan actualment dugas obras d' éxit: *Maison qui brûle*, (la casa que crema) y *Un Don Quixote*.

—La Otero ha reaparegut en els escenaris de París, triomfant novament ab las cansons del seu repertori y ab balls arreglats al seu gust. El periódich *Gil Blas* la califica d' *artista espanyola incomparable*;... en l' art de fer fortuna, podria afegir.

—A l' Olympia hi hagut funció de gala ab motiu del debut d' en Frégoli.

—En el teatro Mondain se representa cada nit ab éxit creixent un drama de Lluçia Poujade, *Carn divina*, inspirada en la novela de Marcel Monton que s titula *Carn de Deu*.

Beziers.—En las Arenas d' aquesta ciutat s' hi donará una representació de la tragèdia lírica *Prometeu*, lletra de Lorrain y música de G. Fauré. Hi pendrán part tres orquestas d' armonia, una de corda, 18 arpas, clarins, etc. L' espectacle que tindrà lloch en agost vinent promet revestir solemnitat.

Londres.—En el Covent-Garden s' ha cantat l' ópera del gran Beethoven, *Fidelio*.

Habém rebut una *circular* convocant á concurs á tots els artistes catalans pera portar á terme en Olot una Exposició de Bellas-Arts.

Ens alegraríam que prosperés la pretensió dels seus organitzadors.

Se treballa activament, en la fundició artística dels senyors Masriera y Campins, pera lograr que dintre de poch estiguin llestas del tot las figuras que han de formar el monument á Rius y Taulet.

Es hora ja de que s' pensi en fixar l' época de la inauguració.

¿Y que dirém del monument á Frederich Soler, cual primera pedra vá posarse casi el mateix dia que la del popular Alcalde de Barcelona, y n' obstant en la Plassa del Teatro, encare está tot com si tal cosa?...

No n' dirém res..... per avuy, mes ja vindrá dia en que 'ns en ocuparém.

Gabriel d' Annunzio, el poeta, novel·lista y dramaturg italià en una pessa, ha dedicat un dels seus últims dramas als..... *gossos que l' abordan!*

Aquestos animalets, venen á ser, segons l' autor deixa endevinar y vol que siguin realment, els *periodistas que s' atreixen á criticarlo*.

En la original dedicatòria hi trobém dugas cosas probables: la supèrbia de 'n d' Annunzio, y... un motiu mes pèra que ls *gosses* li ensenyin las dents ab mes entusiasme.

El partit dels intel·lectuals.—Aixís volíam denominar el compositor Mascagni y altres artistes y literats á una agrupació que s' hauria assegut en la Cambra italiana, porque... han de sapiguer que l' autor de *Cavalleria Rusticana*, s presentava candidat á una diputació...

Mes, la realitat ha vingut á demostrar al notable músich, ab una monumental carbassa, que la política y l' saber no lligan gayre.

Per bons sentiments, honradesa, moralitat y austeritat en las costums y accions.... els nous *amos* de Cuba.

Afusellan, roban, irregularisan, fan de las sevas y de las dels altres, timan,... es dir están educats á l' última escola. Are com are estudian els resultats que poden donar els jochs del *enterro* y dels *perdigons*.

Ja veurán com al últim els *gendres* que hi anavan avans de la guerra, eran uns *romàntichs* comparats ab els *humanitaris deslliuradors*.

La majoria dels diaris de París han fet aquets últims días una campanya terrible contra las corridas de toros, dihent que l' Govern (el francès) deuria prohibir terminantment un espectacle per demés *repugnant, indigne d' una nació civilisada*.

Jo dels *tauromaniatichs*, enviaria dos padrins á cada redacció dels diaris parisienchs....

¡Hont s' es vist, insultarnos d' aquesta manera!

Dissapte á la nit en el *Centre excursionista de Catalunya*, D. Rosendo Serra, llegí las traduccions de las obras dels poetas grechs Musco, Bion d' Esmirna y Teóclit, que D. Joseph M.º Pellicer de Dou y Pagés, ab ver coneixement de la llengua d' aquells mestres helénichs ha trasplantat al català. Forman un poema *Ero y Leandre, Epitafi, Las Siracusanas*, que guarda el mateix metro y la propia fidelitat en els conceptes que fan valiosas las tres concepcions esmentadas.

En el Fortuny de Reus hi ha veritable afany pera l' repertori del Teatro Catalá; en tant es aixís que darrerament una companyia que vá actuarhi,

và veurers obligada à plegar velas al intentar fer massa abús de obras castellanas.

Bona noticia pera 'ls autors de casa.

Procedent de Lóndres, ahont ha obtingut marcats triufos, arribà ahir à Barcelona el conegut violoncelista, paysà nostre, en Pau Casals, que 'l dissapte vinent pendrà part en el concert dirigit per nostre particular amich el mestre Granados.

Tenim el gust d' adelantar als nostres llegidors, que estém gestionant el dret de la publicació d' una de las millors obras dramáticas del Teatro Catalá, pera oferilshi à son degut temps.

El pintor valenciá, Sorolla, ha obtingut el premi d' honor à la Exposició de París.

L' us de la rahó

Un sabi alemany calcula la duració de la vida per un terme mitj en setant' anys, y fa un estudi del temps que l' home usa de la facultat de la rahó. Ja se sàb que no 's

te durant els primers vint anys... En quedan donchs cinquanta. Els cinch anys que segueixen son els que 'l jove destina à las bojerías... En quedan quarantacinch, dels quals si 'n descontém una tercera part pera dedicarla al *dolce far niente* del dormir, ens en quedarán trenta de nets. Are contém la sisena part pera menjar, beure y altras menudèncias... y 'l resultat serà de vinticinch... Calcúlintse 'ls últims deu anys entre feriduras y demás incidents désagradables y trobarém en concret que d' una vida de setant' anys sols en quedan poch més poch menos, *uns quinze* de cumplert us de rahó. ¡Y encare dirán alguns que 'l temps no es orl...

Tonterías d' alguns homes célebres presas per genialitats.

El gran Lope de Vega 's passaba un parell d' horas provant la xocolata avans de péndrela; després comensava à sucarhi bossins de pa torrat y de vegadas hi empleava mes estona que pera bosquejar una comédia.

Donizetti, l' autor de la partitura de *La Favorita*, cuan viatjava no li agradava contemplar la naturalesa. Feyà 'ls trajectes dormint.

Goethe, 'l poeta maravillós, composava 'ls versos tot caminant.

Al bibliógraf Reimami no li agradava seurer; tant es aixís que va estar trent' anys sense tenir caderas ni sillons en el seu estudi.

Lluís XIV aburría 'ls sombreros grisos.

Finalment Buffon, no podía treballar sino vestit ab estremada elegància...

ANTICUARI

Premis de CATALUNYA ARTÍSTICA

Se 'n adjudicarà un consistent en els 4 magnífichs dramas de don Angel Guimerá

MARIA ROSA ♦ TERRA BAIXA ♦ LA FILLA DEL MAR y MOSSEN JANOT

al que sense descendir al género xavacá envihi ab mes gracia y bon humor la resposta á la següent pregunta:

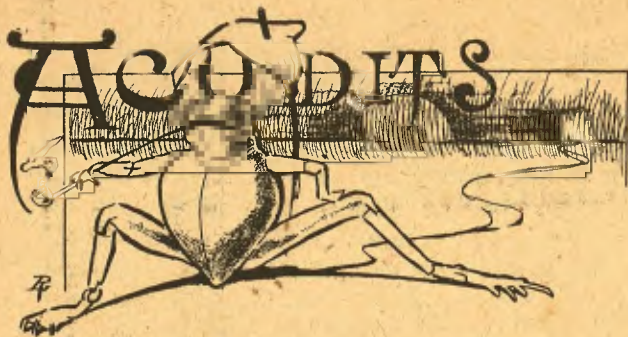
¿QUIN ES EL COLMO DE LA ECONOMÍA?

Pera obtar ai esmentat premi serà precís: que 's remeti la resposta escrita en el CUPÓ de las cobertas del present número y que no passi lo escrit del espay marcat.

En el número vinent se fixará el plasso d' admissió, y las condicions baix las quals publicarem la RESPOSTA premiada.

No hi haurá mes *Jurat* que la Redacció de **Catalunya Artística** qual veredicté serà inapelable.

No s' admetrà cap resposta que no porti al peu el nom del remitent.

— En un grupo de noys de poca edat tres d'ells discuteixen sobre 'l pervenir. L' un voldria ser advocat, l' altre ministre...

— Jo, salta 'l tercer, donantse ayres de mil homes, voldria ser militar, per' arribar á general y viurer del *retiro*.

Entre minyonas de servey.

— Y bé, que me 'n dius d' entrar á casa d' aquesta familia?..

— No 'm sembla mal, pitxor podrías estar... Deixant apart que tenen cinch criaturas molt mal criadas, que la fan ballar magre á las minyonas y que tant marit com muller tenen un génit inaguantable... pe 'l demés son personas de bé!

Dos bolsistas sortint del saló de Llotja:

— ¿Aném á pendre alguna cosa?

— ¿A qui?

En la taquilla d' un despatx.

— Home, miris que fá un cuart que m' estich dret aquí fora!..

— Prengui paciència, jo fa vint anys que no 'm [moch d' assentat aquí dintre.

En un forn:

— Que tenen pá de Valls?

— No senyora, no més tenim *barra*.

Anech á la casserola

Se lligan las potas á lo llarch de las cuixas ab un fil prim y fort; després se li dona un bany de such de llimona ó millor y més senzill se 'l frega ab mitjas llimonas pera que penetri més el such de las mateixas, tot seguit se cobreix ab rodanas de cansalada ó pernil gras, y 's col-loca en una casserola ab sebas, pastanagas, ronyó de badella y coll de gallina ó perdiu. S' hi tira 'l caldo corresponent y ví blanch, s' hi posan especies y sal y á poch foch se va cohent, y cuan está al punt se serveix ab salsa verda ó mayonesa, segons el gust dels comensals.

Preparació de la salsa romana

Se pren caldo de badella y pernil, se deixata ben bé ab anxobas que avans s' hagin rentat y se 'ls hi hagi tret l' espina; després s' hi afegeix sal, nou muscada y tota mena d' espécies; desseguit se fá bullir tot fins que prengui una consistencia regular, en cual estat s' hi tira una mica de such de llimona y després se passa per un cedás. Aquesta salsa, com es picant, es un amaniment molt bó pera la carn rostida.

J. Conill de Boscú

Xarada-memorandum

Senyor director del periódich CATALUNYA ARTISTICA «Muy Señor mío y amigo» ¡que dich! dispensi; volfa dir: Molt senyor meu y amich, sino que, res: m' ha fet figa. Després de besar sas mans suposant que netas sigan vinch *sis* dirli que ab molt gust lo seu desitj complauría de enviarli una xarada ó dugas, de ma cullita, pero, *dos* vosté no ignora, els catalans avuy día estém molt... punts suspensius, dech dirli que actualment *prima* acudeix *sis* ma *tres-cuarta* segon jo desitjaria, y á més, tampoch me ho *total* vosté, permeti que ho diga. Per lo tant, prengui paciència qu' es lo que jo prenc fa días que ab xaradas sustanciosas no cal *tersa-quarta-quinta*. Més com á bon catalá que soch desde las botinas (que 'm costan setse pessetas) fins dalt de tot de la cinta del sombrero, li desitjo que tinga molts anys de vida y que per tot Catalunya trobi CATALUNYA ARTISTICA la deguda *hú-dos-tres-quarta*, puig fora una *tres-sis* trista que á la seva joventut morís ó deixés de viure. Mani y disposi d' aquet son amich que are aquí firma

J. Slaramsa.

Combinació

LA FILLA DEL MAR

Ab las lletres d' aquest títul y anyadintni encare quatre mes, un vocal y tres consonants, ha de resultar el títul d' un' altra obra dramática del teatro catalá.

M. Prats.

Las solucions en el número próxim

Gran Camisería

DE

R. Bragulat

Carrer de la Boqueria, 31

Confecció de roba blanca.

*

Colls y punys de fil.

*

Corbates de totes classes.

*

Camisas blanques y de color.

*

Percals, batistas, vichys, céfirs, Oxforts, sedas y franelas de llana y cotó.

Producció nacional y estrangera

PREUS DE FÁBRICA

Gran assortit do mocadors de tots gèneros y classes.

*

Bastóns, botónaduras, cinturóns, elásticos, guants, perfumadors, jochs de llensols, sobre-cotillas, brillantés, etc.

S'hi trobaran els queviures de primera qualitat.
Vins de taula y rancis de cullita própia. * * * * *

Servey á domicili y especial pera *torres* en la temporada d' istiu.

Expendició de la magnífica *Cidra xampany* de la acreditada casa Vereterra y Cangas, de G'ón.—Agradable beguda, refrescant y digestiva.

CIDRA XAMPANY.—Sis rals ampolla

en la GRANJA

— DE —

PERE MUNE

CIUTAT, N.º 8

CATALUNYA ARTISTICA

publica anuncis en aquestas cobertas baix els següents preus:

Per un mes, ó siguin Cuatre insercions.

Plana sancera, 20 ptas.—Mitja plana, 12 ptas.—Un quart de plana, 7 pesetas.—

Un octau, 4 ptas.

Per una sola inserció, anuncis combinats á preus convencionals.

La Unió fabril y Comercial

CASA FUNDADA EN 1884

RAURICH, 20, pral.

Centre d'informacions comercials. * Gestió y cobro de crèdits.

Director: **D. Ramon Milá** ♦♦♦♦♦♦♦♦ Director: **D. Bartumeu Lloró**

Advocat assessor de la casa: **D. Joseph M.ª Serraclara**

Procuradors caustidichs: **D. Salvador Millet y D. Joseph de Villa.**

L'advocat del Il·tre. Col·legi de Barcelona

D. Jesús Condomines y Castañeda

Ofereix son nou despatx.

Montesión, 4, 2.^{on}

LA DISTINGUIDA

Guants, roba blanca tant de senyora com de criatura.

De París han arribat els preciosos models de sombreros pera la temporada d' istiu.

CALL, 22

KIOSCO POPULAR

Rambla del Mitj, devant del Restaurant Martín

El Kiosco Popular dona desde 5 céntims de gasto un cupó y un altre regalo.

Te un repertori ab 1000 obras diferentas catalanas y castellanas.

Grans regalos ● ● ● ● KIOSCO POPULAR

GRANS EXISTENCIAS DE MOBLES

ANTIGA CASA

FRANCESCH

HOSPITAL, 101

CUPÓ Premis de CATALUNYA ARTISTICA

Pregunta: *¿Quin es el colmo de la economía?*

Resposta: .....

Firma del autor,

12/13